

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad cat olicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általalatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyesöljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. március 6-án.)

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Főszerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a dohánytőzsdékben.

A haza ellen.

Székesfehérvár, nov. 15.

(St) A Pirenék felől a bomlás és sorvadás miazmáit kergeti felénk a szél. A bomlási folyamat a nagyok és dicsőnek tartott francia nemzet lelkében megy végbe. Sietve ad túl eddigi eszményein s örült cinizmussal káromolja, amit eddig nagyok és szentnek tartott.

A lélek romlása kiverődik a nemzet testén is. Az *Egészség* című folyóirat egyik száma (1904. 1. sz.) kimutatja, hogy Franciaországban az utolsó huszonöt év alatt a népesség szaporodása átlag 16 volt, míg Ausztriában 92, Belgiumban 98, Magyarországon 104, Svédországban 116, Németországban 128, Angliában 129. A zászlók alá behívott hadkötelesek száma Franciaországban ugyanazon idő alatt 34 ezer ujonccal fogyott. A házasságok száma 1902-ben 8683-al volt kevesebb, mint az előző évben, míg az elválások száma ugyanakkor 7741-ről 8431-re emelkedett.

A francia parlament egész tevékenysége az egyház kiirtásának munkájában merül ki. Valósággal Isten ellen foly a harc antikrisztusi gyűlölettel. Nem szabad többé hozzá vezetni az ifjúságot. Még neve

is száműzve van az iskolából. A mostani nemzedék Istenben való hit s az örök élet reménye nélkül növekedvén föl, még féktelenebbül fog tozódni az erköletelenség váluja körül. Valami nagy nemzeti szerencsétlenségek kell jönnie, ami újra észretérítse őket.

Azonban legujabban egy másik betegség is sorvasztja a nemzet életfáját. Száz-ezrekre megy már azok száma, akik nyiltan törnek a *haza* ellen. Hivalkodva hirdetik, hogy a haza egy ócska fogalom, melyre szeretetünket, parolni oktalanság; aki érte meghal, az „ostoba állat.”

A legujabb jelszó így hangzik: „Az ország zászlóját a szemétdombra!” Hogy miért kell a trikolorat a szemétdombra vetni, azt megmagyarázta *Hervé*, a hazatlanság szenvedélyes apostola s a jelszó kibocsátója a mult heti *Imogesi* szocialista kongresszuson: „A mi tanításunk egyszerű. Mi nem vagyunk és nem is leszünk hazafiak. Azzal a hazafisággal, amely egyesíti egy ország lakosságának minden osztályát, szembe állítjuk a szocialista hazafiságot, mely a különböző országok proletárait egyesíti. A francia munkás nem lehet érzelmi és eszmei közösségben a többi franciával. Neki semmi köze ahhoz

a francia hazához, amely eredménye egy ezeréves fejlődésnek... A francia munkásságnak nincs hazája s azért nem is kötelessége védelmezni azt, amit jelenleg francia hazának neveznek, ha külső ellenesség támadná meg. Ellenkezőben, kötelessége hadüzenet esetén megtagadni minden közreműködést. Általánosstrájkot rendezni nemcsak a kaszárnyákban, hanem a gyárakban és műhelyekben is.”

És *Hervé* dicsekszik egyik iratában, hogy ezen hazaarúló elvek egyre jobban terjednek a nép széles rétegeiben, a tanítók, tisztviselők, katonák, mesteremberek közt. Mily szánandó látványt nyújt ez a nemzet, melynek ilyen nyomorult alakokat kell magán nemcsak tűrni, de uralkodni látni? Milyen mas az erőteljes germán faj az ő eleven faji öntudatával s világralmi törekvéseivel! Franciaországot a szabadkőműveliség süllyesztette ily mélyre. Az egyházúldozó törvényjavaslatok a páholyok oduból kerülnek a parlament elé. A szabadkőműveliség szövetkezett a szocialdemokráciával s egyesült erővel törtek a tekintély és jog képviselője, az egyház ellen. Féluton azonban nem lehet megállani. A vallás után jön a haza. A hitben erős nép hazájához is hű, mert a vallás

Munkásvilág.

— A *Fejérmegyei Napló* tárcája. —

Irtá: **Nagy József.**

Séták a városn át.

1.

— Jer menjünk végig a városn s beszél-gessünk a látottakról...
— Tudod-e miért van a bor?
— Hogy megijgyuk.
— Helyes. És a pénz?
— Hogy elköltjük és újra gyűjtünk arra, hogy újból költthessünk.
— Igen, ugy van; nagyon okos beszéd. De most mondd meg, hogy miért készítenek pezsgót, sherryt, malagát s ilyen finom italokat.
— Azért, hogy az urak élvezzék.
— Igazán mondd? Csak azért; az uraknak való?
— Igen, csak azok engedhetnek meg maguknak ennyi élvezetet s azok is ritkán.
— Jer, menjünk be ebbe a kávéházba. Bizonyitom neked az ellenkezőjét.
— Igen?
— Igen. Nézd; ott ül két ember a márvány-asztalnál, előttük két apró pohárka. Mit isznak azok az emberek?
— Konyakot a javából.
— És a konyakot kinek készítik?
— Az uraknak meg a betegeknek.
— És ezek hova tartoznak, előbbi, vagy utóbbihoz?
— Nem tudok reá felelni. Az egyik... ismerem... cipészegéd, a másik kőműves és

a szákegylet előjárói. Nagyon egészséges szinben vannak, pedig az a daluk, hogy: „Inség s nyomor...”

2.

— Menjünk tovább. Nézd, miféle népcsoport az ott?
— Szegény emberek.
— S minek verődnek ott a ház előtt csoportba?
— Mert ott a népkonyha.
— Népkonyha? ... Mire jó az?
— A szegény népek nyomorán enyhíteni; ott kapnak ennielőt, tüzelőt, meleg ruhát, meg néhány garast.
— S kik adják mindezt?
— Az urak.
— Lásd, milyen jó, hogy urak is vannak a világon. Nemes céljuk a szegényeket segíteni.
— Igen, amit elvettek tőlük — abból.
— Ne mondd!?
— Igen. Egyszer elveszik, másodsor odaadják s így a magukból nem adnak semmit, mégis „humánus” a cselekedetük.
— Nem értem... Nem lennél szives bővebben megmagyarázni, hogy miképp veszik el a szegényektől azt, amit visszaadnak nekik, mikor a szegényektől elvenni nem lehet.
— Magyarázatot akarsz. Én nem adhatom meg, hanem jöjj be ide a kocsimába. Nézd ott a félreeső helyen kártyáz két ember...
— Kártyáz?! Mire jó a kártya?
— A kártya az nem jó semmire. Koldusokat, elégedetleneket nevel azokból, akik meg tudnának panaszi nélkül élni — ha nem kártyáznának — tisztességben, elégedetten.
— A két ember talán sok pénzzel bír; látom: rakások előttük az ezüst...

— Nem bír sok pénzzel az a két ember; munkások ők és a heti keresetük az, ami előttük hever.

— De nagyon eltértünk az előbbeni kérdésentől.

— Dehogyan tértünk! Nem tértünk el. Épen ők azok, akik előbbeni kérdéssel foglalkoznak s akik százak előtt erről beszélnek. Ők azok, akik a humanitás ellen harcolnak, kiabálnak és ha szombaton eljártszották a fizetésüket, vasárnap oda küldik a gyermekeiket ételért a népkonyhára.

3.

A gyár előtt két asszony áll és beszélgetnek egymással.

I. Hova volt édes szomszédasszony?
II. Az uramnak vittem egy kis reggelit.
I. Kávét?
II. Fenét kávét. Azt meg nem issza. Pedig a legtöbbje azt eszik. Hanem tudja Isten, mi már ugy meguntuk azt a lity-löttöt. Az én gyomrom be nem venné semmiért.
I. Hat hiszen a maradék is jó másnap reggel...
II. Kell a kutyának a maradék! Frisset eszünk mi mindég.
I. Ugyan mit lehet mindig frisset enni?
II. Mit? Hát például az uramnak készítek pörköltet, vagy ilyesmit; a gyerekeknek adok kávét, én meg iszom egy kis teát. Hanem rummal kell innom: világért sem tudám anélkül lenyelni. De sokba jön! Tudja édes szomszédasszony, meg sem kótyyanik harminc krajcárért... Hanem én nem bírok mást enni.
I. Az bizony sokba jön.
II. Sokba, sokba. Ruha is kell, házbér is. Nem is tudja hét végén az ember, hogy hova nyesszen abból a rongyos harminc koronából.

Mai lapunk 4 oldal.

00000637

önzetlenségre, hűségére s az eszmények szeretetére tanít. A vallástalanság folszabadítja a szenvedélyeket s az élvezetek válóján kívül mindent elfeledtet az emberiséggel.

De talán a franciák megengedhetik maguknak ezt a luxust is. Nemzeti jellemvonásuk, hogy mindig az új és rendkívüli dolgok után kapkodnak. Kérkednek azaz, hogy olyant is mernek, amitől mások visszaborzadnak.

Mit szólunk azonban ahhoz, hogy a nemzeti bomlás és rothadás ezen miazmáit egy csomó hitvány ember tervszerűleg oltja napról-napra a magyar nép véérébe is? Ha a francia nemzet megbirja is, mi belepuzzulunk! A bögöitei iskola paralizisra hajló patrónusa hétről-hétre legfinomabb fehér papiroson iratja meg és szórja a nép közé a vallástalanság és hazaárulás evangéliumának egy-egy fejezetét. Budapestről is naponként egész sereg újság viszi szerte-szét az országba ugyanezen fertőző eszméket és gondolatokat. Egy hete olvastuk, hogy a bújdosók hamvainak hazahozatalát ez a nyomorult sajtó „a hon-hazaffyak delirium tremensének” nevezte s piros-fehér-zöld rongyokról meg „a hazaszeretet piszkos oltárain lerakódott évszázados undok szemétről” beszélt.

Mikor az egyházpolitikai harcok idején valamelyik katolikus lap küssé életében mert írni a katolikus vallást sértő törvényjavaslatokról, a liberális kormány ügyészei azonnal pörbe fogták a szerencsetlen sajtóorganumot: most azonban az ügyész urak aluszának s nem hallják a hazaárulók lármáját.

Nyilvános titok, hogy az ügyészek közt nagyon sok a szabaddöntés. Talán ezért nem hallanak. Annál inkább talpra kell állni minden hazáját szerető magyarnak s

uton-utfélen küzdeni kell a szennyes sajtó ellen.

Az idegen hóborból nem kérünk, elég nekünk a magunk baja is

A város októberban.

Székesfehérvár, nov. 15.

Székesfehérvár szabalkirályi város közigazgatási bizottsága tegnap, szerdán délelőtt ülést tartott Széchenyi Viktor gróf főispán elnöke mellett.

Az ülésen részt vettek: *Havranek* József polgármester, *Tóth* István főjegyző, *Bierbauer* Viktor dr. tiszti főorvos, *Lajda* Géza főmérnök, *Stuller* József pénzügyi, azgatóhelyettes, *Diehalla* György közigazgatási előadó, *Ujházy* Sándor királyi főügyész helyettes, *Szentgerice* Nagy Géza segédtanfelügyelő, *Mészáros* Győző főállatorvos, továbbá *Karl* István, *Eisnbarth* Károly dr., *Köressy* István dr., *Saara* Gyula dr., *Tóth* Artur, *Fanta* Adolf dr., *Parkasdy* Dezso és *Lány* Károly dr.

(Kudori ügyek)

Havranek József királyi tanácsos, polgármester általános ügyelem közben terjesztette elő a rendőrség október havi jelentését, amely a szeptemberi helyzettel szemben *jelentékeny rosszabbodást* mutat. Ilusztrációul szolgálnak a jelentés alább következő részletei.

Októberben előfordult büncselekmények: szemérem elleni vétség 2, magzatelhajtás 1, gyermekölés 1, testiérség elleni büncselekmény 22, gyújtogatás 2, lopás 67, vagyon elleni cselekmény 18, egyéb deliktum 15. Összesen 128. A feljelentett terhelték száma 115. Ezzel szemben szeptember hó folyamán 80 büncselekmény fordult elő.

A rendőri felügyelet alatt álló mozgalmak közül bővebben foglalkozik a jelentés a múlt hó 28-án Székesfehérvárott a Liliomkertben tartott *feldmítessze-csáltsa* kerületi értekezlettel. A gyűlésen jelenvolt rendőrségi kiküldött megállapította, hogy az értekezleten igazi földmives egy sem vett részt. A megjelentek napszámosok és a budapesti központ kiküldöttei voltak. Az értekezleten elmondott szónoklatokból kifolyólag a rend-

őrség két szónok ellen tett feljelentést igazgatás címén az ügyészségnél.

(A város egészsége.)

Bierbauer Viktor dr. tiszti főorvos terjesztette elő azután érdekes beszámolóját a város közegészségügyéről a lefolyt hónap folyamán.

A főorvosi jelentés a közegészségügy állapotát kielégítőnek mondja. Mint szeptemberben, október hónap alatt is megmaradt uralkodó betegségek a *vörheny* és *kanyaró*. Az utóbbi miatt — mint annak idején jeleztük — egyik iskolai osztályt is be kellett zárni, amelyben az előadások mai napig szüneteltek. Ujabb uralkodó betegségek a *tüdő- és legutaknak hurutos bántalmi* voltak. Született törvényes fi 33, nő 49, törvénytelen fi 4, nő 3, összesen 89. Ezzel szemben a szeptemberi születések száma csak 83. Elhalt 56 és pedig fi 27, nő 29, ebből 7 éven alul volt törvényes fi 13, nő 12, törvénytelen nő 1. — A Szent György-kórház 8 halottja közül 4 volt székesfehérvári lakos. Születési többlet 33, ha a város halottjaiból a 4 idegent leszámítjuk, ugy népeségsgazaprodása 37. — Ezzel szemben a szeptemberi halálozások száma összesen 61. A szaporodásé 20. Nevezetesebb halálok: *Véleszületett gyengeség* 6, *rángörös* 1, *gyermekaszály* 1, *belhurut* 8, *difteritisz* 1, *vörheny* 3, *gyermekgyógyi láz* 1, *tüdőlob* 1, *tüdővész* 6, *guta* 5, *vizkór* 1, *cmebaj* 1, *agylór* 3, *öngyilkosság* 2, *baleset* 1. — Járvmánya fajúható körök állása: *Husidhagnáz* maradt 7, *szaporodott* 2, *összesen* 9. *Gyógyult* 8, *ápolásban maradt* 1. *Kanyaró* maradt 2, *szaporodott* 14, *összesen* 16, *gyógyult* 5, *maradt* 11. *Vörheny* maradt 12, *szaporodott* 25, *összesen* 37, *gyógyult* 21, *elhalt* 3, *maradt* 33. *Difteritisz* 7, *gyógyult* 5, *elhalt* 1, *maradt* 1. *Vérhas* 1, *gyógyult*.

A közegészségi állapot tehát valamint a népmozgalmi statisztika is kedvezőbb jelenségeket tüntet föl a szeptemberiekénél.

(Adók és egyebek.)

Következett a pénzügyigazgatóság jelentése, mely szerint a *kincsári kövcslekés* összege: 2,400,022 kor. 80 fill. *Hátrélek* 708,991 kor. 52 fill. *Kleiglenes házádomenesség* 76 csebeten engedélyezett.

Héj Erzsébetnek a Mantz-féle ovoda ovónőjének díjlevelet a bizottság jóváhagyta.

Ideje lenne, ha már ezeknek is eszükbe jutna sztrájkolni. Végre is mindenkinek kell követelni a magáét, még a napszámosnak is . . . Hát nem igaz, édes szomszédasszony?

I. Bizony mond valamit. Ugy kellene. Jó is lenne az embereknek szólni erről . . .

Az áruló.

Mindnyájan ismerünk embereket, olyanokat, akik csak napról-napra tengetik életüket. Nekem is vannak ezek közt a kerges kezű szomorú emberek között ismerőseim, akikkel néha összebotlom, s akik nekem mondják el fájdalmukat, sérelmeiket. Én tartozom nekik az a szives séggel, hogy végig hallgassam őket. Van ezeknek az elmondott beszédjükben, panaszukban figyelemre méltó, de sokan mindezt nem tudják vagy nem akarják tudni, csak az érz, a ki köztöttük, bennük él. Hát épen ez a szomorú. Kevesen tudnak róluik, a fájdalmukat, sérelmeiket, kevesen hallgatják meg s így keveset lehet a jora megmenteni közülük.

A kiről előbb beszéltem, épen ellentéte ennek, a kiről most szölok. Mind a kettő a társadalmi forrongás eszméjét szívta magába s erről beszél. Az előbbi azonban csak most kezdett hódolni az eszmének, emez pedig a hódolatát befejezte.

A korcsma asztalánál kerültünk össze. Kicsit rongyos, kicsit piszkos volt a ruhája, a labujja kinézett a cipőből. Az arca elhanyagolt, kiverete a szőr, akár a gondatlan ház tájekát a gyom. A mint beszélt, erősen dült a pálinkaszag a száján. Ő csak pálinkát ivott, mert a bor szerinte az uraknak való.

Erősen gesztikulált ahhoz, amit magyará-

zott. Ebből azt következtettem, hogy sokat járhatott nepgyűlésre.

És igazam volt. A sztrájkról beszéltünk. Mirol is beszélhetne manapság az ember, ha nem a sztrájkrol, vagy a politikáról.

— És maga is sztrájkolt? — kérdeztem.
— Sztrájkoltam — felelte. Többet aztán nem is kellett kérdezmem, elmondta kérdezés nélkül is.

— Sztrájkoltam, hanem nem éri meg többé senki, hogy még egyszer megtegyem. Beugratlak. Azok, akik ugrottak: belenyelnek markukba. Se családjuk, se istenük, se hazájuk; nekik könnyű volt kitartani, de nekem ket anyatlan kőlykóm van odahaza.

Mikor megkezdte a sztrájkot, akkor én még dolgoztam. Bólba dolgoztam. Mert hát tetszik tudni: akkor dolgozik az ember, ha van mit dolgoznia. Ilyenkor meg a jó szuzternak mindig van. Hát dolgoztam. Mert hát ki parancsol nekem, hogy ne dolgozzam. Senki. Ebben korlátlan akarat van mindenknek. En a magam ura vagyok. Hát mondom, hogy dolgoztam. És ahogy hirt jött egy napon a sztrájknak: én akkor is dolgoztam. Póstatamunkam volt.

Beállítottak hozzám huszan. Csupa gyerkőc, csupa fia-suzster, akinek még tanulni kellene a mesterséget.

Azt mondták, hogy hagyjam abba a munkát és tartsak velük, mert ezt parancsolja a „testvérség” az „elv” . . .

Mikor ellenük próbáltam beszélni: megfenyegettek! . . . szök . . . Azok a kőlykők fenyegettek meg engem, aki négy év után „remek” csináltam . . . engem, aki husz éve vagyok iparos.

Ezek még becsületesen foltozni sem tud-

nak. Foltozni sem . . . Botot akartam fogni, hogy visszahajtom őket a pangli mellé dolgozni tanulni . . .

Nem tágitottak. Fenyegettek — engednem kellett.

Nekem ugyan nem kell sok. Megelégszem kettőer kenyérrrel, meg fél deci pálinkával egész napra, hanem a gyerekek . . . Azoknak nem elég kettőer kenyér. Igérték, hogy adnak segélyt. Hát hajlottam.

Talán majd mégis jobb lesz — gondoltam ha egy pár cipőért husz krajcárral többet kapunk. Husz krajcárért éppen két kiló kenyert vehet az ember.

Hát mentem velük. Három napig kibírtam velük, hanem a negyedik nap nem volt otthon kenyér se, pénz se.

A gyerekeket sajnáltam csak. Szóltam annak, aki a „vezér” volt, meg a társainak, a kik a „bizottságot” képezték.

Mondom nekik, hogy elfogyott a kenyér. Adtak negyven krajcárt.

Elfogyott. Másnap adtak harminc krajcárt.

Az is elfogyott. Harmadnap adtak huszat, aztán tizet és végre nem adtak semmit.

Másnap megint mondom a vezéreknek, hogy hát jó lenne valami . . .

Várjak!

Vártam. Három egész napig türtem éhesen. A követelésünket még akkor sem adták meg. Pedig csak husz krajcáról volt szó! Talán nem is lett volna szükség ezért sztrájkolni; talán máskép is ment volna, becsületes uton.

Segítség nem volt. Kenyér se. Kértem, azt mondták megint: várjak, nincs — majd jön.

UJDONSÁGOK.

Székesfehérvár, nov. 15.

Téli felé.

A papíros türelmes. Régi nóta. Hogy fele sem igaz sokszor belőle amit ráírnak, az sem újság. Még pedig épen az *njságok* miatt nem az. Hiszen, ha csak igaz dolgot szabad volna megírni, de sok haszontalan pletykálnak fölkapnák az álla. De hát most nem erről van szó, hanem a papír flegmájáról. Nos igen. Hát ugyebár, hol van még hivatalosan, kalendáriumszerűleg a tél. Bizony az még, mint Debrecéntől nagy Hortobágy, messze van. Mert azt nyilván minden jó házból való naptártulajdonos tudja, hogy a tél kezdetét az idén december 22-én délután 6 óra 53 percre teszi a kalendárium, amikor a nap a *bak* — ha nem lenne annyira banális, szinte azt mondanók a liberális lapok római levelezőinek és egyéb megbízható interjuvolóinak — jegybe lép. Ettől az időponttól pedig, karácsony küszöbétől még jó egy hónap választ el bennünket. — Mind ez azonban csak premissza. Amolyan előjáró beszéd. Most pedig a türelmes papíros demontijeként, a házból kapva ugyan, bár egy csüppöt sem koholmányképen, de igenis rüdc és hideg valóságként beállítjuk a kezdő novellákból jólismert zuzmarásszakállu *télapót*.

Van egy tradíció a pozsonyi zsidók *márton-napi négy ludjának* a melléről. Ha fehér, no mondjuk így — hiszen egy a fizetség — ha hófehér a melle, a tolla, hát akkor kemény, ziman-kós lesz a tél. Ilyenformán úgy látszik, az idén, mint a fehér galambnak Pomponiusz daloskájában, a pozsonyi ludaknak is ragyogott a tollazatja, bárha, aki tömögötte őket, bizonyára egyiket sem simogatta-csókolgatta. Am ez itt egyébként mellékes. Fődolog a fehér ludtoll, meg a nyomában járó hideg. Egyébiránt, ha már annyira benne vagyunk az ilyen patriarkális profeciákban, hogy az imént letárgyalt kalendáriumszinálókra is essék valamelyes fény, azt mondjuk,

Csak hogy az éhes ember nem várhat. Annak kenyér kell.

Szerencsémre találkoztam egy ismerős növel az utcán. Mit tagadjam — a kedvesem, hát megszólított:

— Na Mártony, hát hogy van?

— Rosszul — mondom neki.

— Látom — mondja ő, — úgy néz ki, mint akibe csak hálni jár a lélek. Ehes ugy-e? Hát jöjjön be ide a korcsmába. Fizetek . . .

Bementem vele a „Három Nyolcas“-ba.

Hát tudják-e, mit láttam ott?

Hát azt láttam, hogy ott az egyik asztalnál ült az egész sztrájbizottság.

Nagyon virágos jó kedvük lehetett, mert danoltak is. Azt, hogy:

„Éhség s nyomor velünk . . .”

Előük az asztalon meg négy liter bor állt. Több is lehetett ott, mert a földre is jutott belőle. Megharagudtam.

Odamentem hozzájuk és ökleimmel nagyot vágtam az asztalra.

— Há terre van! — kiáltottam rájuk. — Az éhesnek meg azt mondjátok: várjon, majd jön.

— Hát ez a „testvériség”? Ez az „elv”? Erre aztán megjedtek. Bort is kínáltak, meg pénzt is, de nem fogadtam el.

Másnap nekiálltam dolgozni.

És mivel azok beletettek az újságjukba, hogy „áruló” vagyok, hát azért mondom most el, hogy hogyan volt.

— Hát áruló vagyok-e? . . .

ha úgy tetszik — találon jegezzük meg — aszáz-estendőss jövedőmondóval:

Küdös Márton-nap,
Enyhe telet ad.

Aminnek a *kontrario* is alkalmazható rigmusnak kell lenni. Vasárnap ugyancsak derűs, sugaras szép napunk támadt, ha csipős is volt, mint a karcos a ropogós sült gesztenye mellett. És mert verőfényes volt, így hát szigorú telet kell adnia. Uti fenestrae docent. Ma éjjel már meg is rázta szakállát télapó s lehullott a földre az első dér. Vékonyan az igaz, de valahogy mégis. Az ember szinte azt mondhatná, kezdetnek megjárja. Aminthogy igaz is. Hanem ez a kezdet olyan, amelynek elvégre sohasem bánjuk, ha jó darabig nem lesz folytatása. Így hát kiméletesebbek és türelmesebbek vagyunk vele szemben, mint a fölizgatott fantáziájú olvasók például a *füzetes regényekkel*.

Mellesleg legyen mondva, ezek a füzetes regények s holmi *Tołnai Világlapok* — talán inkább *világtalan* lapok — mindig eszembe juttatják a levest, meg a gyaluforgácsot, vagy a fűrészpont. Valamikor, mikor ezelőtt tizenkét-tizenhárom esztendővel — kedves szép idők — a pécsi ciszterciák hatalmas gimnáziumában a hatodik osztály padjait koptattam, az antropológiában valamelyik — ki tudja melyik — tudós-
nak arról a glosszjáról hallottam, hogy a marha-husnak, ha egyszer jó leveles főtt ki belőle, körül-belül annyira nincsen tápláló ereje, mint ahogy nem volna a forgácsnak, vagy a fűrészpornak, ha valakinek eszébe jutna megrágni s lenyelni. Már azóta sok észrevételt hallottam én a levest-husról, pro et contra, akárcsak az almahéjról, amelyet egyesek szerint vétek és döresség le-hámozni, annyi azonban tény, hogy a ponyva-regények mai napig is azon az állásponton hagynak engem, amelyen az a glossza volt a kifőtt levest illetőleg. Bizony csak fűrészpornal, forgácsshulladékkal táplálja fantáziáját a ponyva-regények időfecsérlő olvasója is. *No ugy-e, hogy igazam van?*

Dehát nekünk most nem a füzetes regényekkel van dolgunk, hanem a tél kezdetével. Tehát kezdődik az előadás a térről, mint ilyenről a természet sokat enlgetett háztartásában, amely mint a szeszélyes időjárás mutatja, sohasem lehet valami rendes, miután nem szokása betartani a terminusokat.

A napok rövidebbek lesznek, az éjszakák hosszabbak. Már-már azt mondanók a napok dimenziója egészen arányos lesz a *kolbászkézval*. Ám ez csak fikció. A kolbászok ugyanis, mintha csak velejéről volnának az éjszakáknak, hosszabbodnak. Ujulnak, mint a hold. Hiszen a téli gúnyát és élenkséget vett *hetveisárokon* már föl-tűnik, akárcsak a téli kártyaasztalok mellett — a *disznó*.

A disznó, meg a disznószerencse egyébként nemcsak a szerencsevadászoknak, nemcsak a kártya haszontalan időpazarlásához, pénzfecserléséhez kell, jól esik a *puskásmbereknek* is, akikkel most Hubertus-nap után nem lehet birni, gyalog, lóháton járják a mezőt, kergetik a vadat földön, levegőben. Prűszkölnék is a csipős időre. Nekik lágyabb ének, akarjuk mondani lágyabb, enyhébb időjárás kellene valamivel.

Mialatt pedig a vadászok hosszú, méla lesben vacogva várják — ha nem is fölajzott nyíra — a gyors vadat, megindul a városokban, már persze az olyan városokban, amelyekben van — a *társasélt*. Vannak aztán a téli szezon életének haszontalanságai is bőven, de vannak — ahol vannak — uri passziói, kedves, tisztességs szó-rakozásai, amikben bekövetkezhetik az a fura

anomália is, hogy az sem baj, ha az ember bizik az emberekben s a *jégre* ráviszik. Node, ne kalandozzunk olyan messzire. Még csak *krican-ténnum-kiállítás* után vagyunk s a silány *téli tárlat* vernisszázását alig értük meg. A jégvirágok még messze vannak abból a kis muskátlis ablakból, ahonnan a nótákban szöke Margitok és barna Nellikék azzal a bizonyos könyvtől ázótt fehér kendővel integetnek csillagos májusi estén.

Ma még csak a kaszinók, társaskörök, egyesületek meginduló élete előtt állunk. Szeretjük ezt az életet, ha igazán eleven, pezsgő, hasznos. Különösen sokat várunk pedig a *katholikus egyesültek életétől* a tél folyamán a városban és az egyházmegyében. Ma este rendezi a *Székesfehérvári Katholikus Kör* a maga első *teaestélyét*. A szokott házas keretben főszolgálatát tehát a párolgó teát. És megindul a terefere, eszmecsere. Lesz ez még másként is. Majd mikor a fölolvásó esték is ránk köszöntenek. Már küszöbén vannak a körnek.

A *népakadémia* részletes programját most állítják össze. A *patotavárosi katolikus kör* meg már meg is kezdé az esték sorát most vasárnap, amikor Rákóczi-ünnepélyt rendez, mint ezt más helyen részletesen megírjuk.

Kellemesen is, hangosan is közeledünk tehát a tél felé. De egyben kellemetlenül is. A *rendőri krónika*, mint ez föntebb olvasható is már, izletlenül megélenkül. Nagy gaudiumára azoknak a verszegény provinciális tónusu újságocskáknak, amelyek a téli csibészeket s a vacogó fogu országoti jászokat most aztán nap-nap után lapszámonként egyre hosszabban és hülyében fogják kiszervezni. Nyilvánvalólag azzal a stréberkedő tendenciával, hogy érdemes publikumuk a kis nyomdák mettőri spagétjával, vagy akik még ezt sem érik föl, szükség esetén coll-stokkal is kimerhessék egy-egy ilyen téli hír méreteit és értékét. Mert hogy az *ilyen* sajtónál az *ilyen* lokális hírszolgálat a fő. (Szinte brutális szójátékkal mondhatnók: amitől a jóizlésű ember feje föl.)

A rendőri krónika tehát, hogy visszazökkenjünk az eredeti kerékvágásba kellemetlen, veszedelmes dolgokat produkál télen. Hja, persze nem mindenki lakhatik ilyenkor állandóan barátságos, meleg szobában, ahol — Petőfi legalább úgy mondja s nekem most gyakran eszembe jut ez a verse, mikor elsietek az emléktáblája mellett a Szent István-utca sarkán — mostanában a boldogság lakik. Sokan vannak úgy, hogy ki kell menniük a szabadba, csak hogy nem tavaszszal, mint az emlékvész mondja, de télviz idején. Ki kell menniük a pénzes utasoknak és a maguk zsványlogikájával okoskodva, ki kell menniük — last, not least — az *utonállóknak* is. Így gyarapszik nem ugyan a város, mert tudvalevően csak a vásárosok esete ilyen így a Kornevilli harangokban, hanem a rendőrök dolga, a bűn krónika.

Sok lesz már a jóhól, nemde nyájas olvasó! Várjuk az első havat. De sokkal jobban várjuk azt a homályos első pár *csizma* ott az országot árkában. A téli csizma melyről a megfagyott ember lábát rágták le a duvadak, olyan csalhatatlan szignatúrája a télnek, mint a fiúmei cápa az uborkaszegzonnak. Egyformán időmérő, szezonhír és hazugság mindakettő.

Hol vagytok csizmák? Veletek lépünk be az igazi télbe.

Lulu.

— (Vörösmarty emlékezete.) A „Vörösmarty Kör” igazgatósága értesíti a Kör tagjait, hogy Vörösmarty Mihály halálának évfordulóján, e hó 17-én, szombaton reggel 7 és fél órakor a cisz-

tercák templomában gyászmise lesz. A nagy költő emléke iránti kegyelet bizonylatos tekintélyes számban fogja egybegyűjteni ez alkalomra a Kőr tagjait és a város intelligenciáját.

— **(Rákóczi ünnepély.)** A *Palotai-rósi Katholikus Kör* saját helyiségében (Palotai utca 8.) 1906. november 18-án vasárnap esti 6 órakor Rákóczi-ünnepélyel kezd meg rendes felolvasó estélyeit. Az estély műsora: 1. Megnyitó beszéd, mondja: Nagelreiter Alajos dr. 2. II. Rákóczi Ferenc Rodostón. Várady Antaltól, szavalja: Pados Rezső. 3. Ünnepi beszéd, mondja: K. Horváth István, belvárosi plebános. 4. Alkalmi szavaltat. 5. Ének és zenei részletek a kurucvilágból, gramofonon előadva. 6. Himnusz. — A 16 évnél fiatalabb gyermekek a kör házzabályai értelmében a felolvasásokon nem vehetnek részt. Ugyanaz nap könyvtárműt.

— **(Fácánvadászat Zichyujfalun.)** A szomszédos *Zichyujfalun* a napokban fácánvadászat volt, amelyen résztvettek: *József királyi herceg, Libits Adolf udvari tanácsos, Széchenyi Viktor gróf főispán és felesége, Zichy István, Kázmér és János grófok, Degenfeld Pál gróf, Sárközy István, Meschny Bence és Pál.* A királyi herceg november 12-én érkezett Zichyujfaluba. A hajítás délelőtt tíz órakor kezdődött és délután félótkor végződött. 480 fácán, 16 fogoly, 17 nyul és 1 szalonka került teretkre; mindebből a királyi herceg 172 fácánt, 6 foglyot, 3 nyulat, 1 szalonkát és 1 ritka szép fehér fácánt lőtt. *Zichy István gróf*, mint házigazda, este hat órakor ebédet adott hippolyti kastélyában. A királyi herceg este negyed nyolc órakor visszautazott a fővárosba, miután többször hangoztatta a vadászatot való megelégedését.

— **(Tanítóválasztás.)** Ma délután 3 órakor töltött be a városi iskolások egy újonnan szervezett tanítói állást. A választást Szentgyörgyi Nagy Géza segédtanfővel vezette. Pályáztak a következők: *Wéber Imre* (működési helye: Székesfehérvár), *Tinhof György* (Kismarton), *Kömley János (Acs)*, *Tolnay Béla* (Magyarkeszi), *Kovács Miklós* (Peremarton), *Füzy Mihály* (Szarukó), *Imre Lajos* (Sopronkertes), *Zavaros István* (Székesfehérvár), *Szlavszkowszky Gusztáv* (Szelenec). Headatott összesen 24 szavazat. Ezek közül *Wéber Imre* 20 szavazatot kapott, *Kömley János* 2, *Zavaros István* 2 szavazatot.

— **(Gyászrovat.)** Özveg *Faula* Ferencné a Szent György-kórházban tegnap, e hó 14-ikén elhunyt. Holnap, 16-án délután 3 órakor temetik a Szentháromság temető kriptájába.

— **(Panama!)** Megdöbbentő visszaélésekről rántotta le ma a leplet a városi reudórség, amely körülbelül egy esztendő óta mérhetlen károkat okozott városunk és megyeük lakosságának.

Tudvalevő dolog, hogy a só, mint a dohány egyedürit képez. Elárúsítója *Berndorfer Ede* kereskedő, aki a vasutnál levő raktárból látja el az egész megyét sóval. Régóta hangzott már a panasz a só minősége miatt, amely piszkos, megromlott s idegen anyagoktól büzlök. Ma reggel *Bierbauer Viktor* dr. főorvos *Sulyok István* rendőrbiztos kíséretében a vasutra ment, hogy közegészségügyi vizsgálatot fogantatson. Épen jókor. *Berndorfer Ede* nem lévén ott, éppen javában folyt a manipuláció s a munkások a maguk egyszerű őszinteségével rögtön el is mondták, hogy miéle módon szokták a sót hamisítani. Az állam ugyanis első minőségű sőt bocsát az elárúsító rendelkezésére, amit

azonban *Berndorfer* bizonyos százalékban elhasznált, megromlott sóval szokott keverni. Ez a só rendszeren Kőbányáról érkezett. Ott a szalonba és disznóhús szósására szokták használni s használat után levakarták s mint ilyet marhasó gyanánt hozták forgalomba. Természetes, hogy ebbe a sóba felszivódott a véres hús váladéka, piszka stb. *Berndorfer* körülbelül negyedrészt vegyített ebből a Kőbányán már egyszer elhasznált sóból a tiszta só közé. A megjelent bizottság épen szemtanuja is volt az összevegyítésnek a mint a földre, kupacokba hányt sőt (ugy, mint a hogyan a cementet készíteni szokták) összekeverték. Épen tegnap érkezett *Berndorfer* Fde címére egy fél vagon ilyen marhasó s a már összevegyített só 63 métermázsát tett ki. A munkások vallomása szerint *Berndorfer Ede* körülbelül egy év óta, szóval azóta, a mióta ez a kitűnő üzlet a kezébe került, vigan üzte a manipulációt. Hogy mily haszna lehetett belőle, kitűnik abból, hogy a marhasó métermázsája 9 koronába kerül, míg ugyanannyi konyhasót 22 koronáért vásárolt.

A visszaélés részben közegészségügyi okból üldözendő, másrészt azonban súlyos megkárosítása a kinstárnak. De kíváncsiak vagyunk, mit szólnak majd hozzá az ortodox zsidók, akiket hitsorsosuk egy esztendőn keresztül disznózsírdékkal átítatott sóval traktált.

Ree István főkapitány szintén a helyszínére ment, négyféle mintát vitt fel, a melyeket felküldenek az országos vegyvizsgáló intézetbe.

— **(Ajándékok a régiségtárnak.)** Fejérmegyei és szökestehervári városi régiségtár számára érdekes adományok érkeztek. *Keifler János* t. kanonok igen értékes bronz Merkur-szobrocskát, valamint Traján császártól való ezüst római érmet, ugyszintén Julia Mamaea, Aurelianus Constantius, Gallienus stb. stb. idejéből való bronzérmeket; *Burghard-Béla* úr Rudolf dr. főispáni titkar több darab ezüst és bronz újabbkori érmet és Kossuth által Amerikában készített papírdollárokat; *Károly János* c. püspök, nagy-prepost *Sireti* Miltósnak, a szabadságharc alatt hazajáért vértanuhalt halt vértessobogári plebánosnak imakönyvét, valamint egy régi keleti színeszeti könyvet; végül *Csontos* Andor országgyűlési képviselő több becses római régiséget, fibulát s érmet ajándékozott, melyeket Baracska község határában találtak.

— **(Cigányok az országuton.)** Vakmerő lopásokat követtek el a köborcigányok tegnapelőtt reggel Székesfehérvár határában a márt országúton. *Kocsis Imre* helybeli fuvaros nagymennyiségű fűszerárut es vasat szállított Mórra. Miután két kutyája is vele volt, egész bátran aludt az ülésben. Az ugynevezett Feltetjé-malommal irtozatos robajra ébredt fel. Valaki a kocsi saroglyájában elhelyezett vassal teli ládat lerántotta es ez a földre esve okozta a zajt. *Kocsis* leugorva a kocsiról két cigányt látott, amint azok egy másik ládával, melyben fűszerárut voltak az ut mellett kukoricást igyekeztek elerni. *Kocsis* kutyáival üldözöbe vette a tolvajokat, mire azok a ládat eldobva elmenekültek. Ugyancsak ezen az uton haladt Mór felé *Skinner* Mór székesfehérvári kereskedő. A cigányok kivágták a kocsit takaró

ponyvát es mintegy 70 korona értékű ruhaneműt leemelték. Hasonló módon lopták meg *Weisz* Mór helybeli ruhakereskedőt, akinek 700 korona értékű kész ruháját vitték el. A rendőrség tegnap délelőtt a helybeli cigánytelep összes férfait le tartóztatta. — Így megy ez hétről-hétre, sőt napról-napra, a hirrovat nagyobb dicsőségére, hanem a fejérmegyei cigányok megrendszabályozására csak nem akad mód.

— **(Köszönetnyilvánítás.)** Mindazon jó ismerősök, kik felejtethetlen jó anyánk özv. *Koch* Domonkosné elhunytá alkalmából súlyos fájdalomokat részvételükkel es koszorúk küldésével enyhíteni szívesek voltak, fogadják mindnyájan ezuton hálas köszönetünket. Székesfehérvár, 1906. november 15. *Koch* Károly.

— **(Beküldetett.)** A D. V. műhely dalegyesület f. hó 4-én rendezett műkedvelői színelőadászon felülfizettek: *Prohászka Ottokár* dr., *Rauscher Béla* 10—10 kor., *Károly János* 3 kor., *Klaucz György* 40 fill. Ugy a felülfizetőknek, valamint a közreműködő hölgyeknek mond köszönetet a rendezőség.

— **Rossz izü gyógyszer** gyermekek nem vesznek be. Ha az orvos creosot-preparatumot rendel, a gyermekkel mindig baj van, mert nagyon is kellemetlen izü. Ha ellenben az orvos „*Sirolin Roche*”-t rendel, a gyermekek szívesen veszik, mert jó, kellemes íze van. „*Sirolin Roche*” a legjobb búkfakátrány-preparatum, mely nem izgat es méreptelen. A gyógyszerárakban kapható.

— **Tüzálló (samotteval) betéttel kifizaltó** kitűnő kályhák nagy választékban kaphatók *Márkus Simon* özv. es fia cégnél, *Jókai-utca 16.*

Szigeti es Társa fényképészeti es festészeti műintézet Székesfehérvár, Kossuth-utca 9. sz. Nyugtatásokat bármely kis fénykép vagy természet után aquarell, platin, vagy olaj kivitelben. Elsőrangú munkáért szavatol Szigeti es Társa.

FA-SZOBRA SZ. Mindennemű fa-szobrászati munkát — különféle stílusban — elvállalok. Képeket faragott antik-utánzattal jutányos áron pontosan készítek. A közönség es az iparos urak támogatását kérem. *PETO IGNAC, Székesfehérvár, Vásár-tér 12. szám.*

MŰVÉSZET.

* **Thalia a politikában.** A belügyi tárca költségvetése során érdekes nyilatkozatok hangzottak el a színművészet tételénél. Eddig tudvalevően a belügyi igazgatás körébe tartozott a színházak ügye, csak úgy, mint a rendőrség vagy a szociáldemokrácia. Az új korszak úgy látszik végre segíteni fog ezen a régi anomálián. *Semsey* László képviselő felszólalására maga *Andrássy* Gyula belügyminiszter tett ez irányban határozott kijelentést. Kiválóan fontos volt *Hollé* Lajos felszólalása, aki a vidéki színművészet jelentékenyebb támogatását sürgette. A színművészetre szánt összeget arányosabban kell elosztani. Manap tudósosan sokat kap az opera. Állami támogatásban részesülnek a fővárosi színészkolák is, pedig ezek nagyrészt ma már főformán pornografikus inkézetek s nem a művészet templomai. Hogy a periferiák színházainak, színművészetének emelése érdekében elhangzott felszólalás nem történt hiába, mutatja *Andrássy* belügyminiszter helyesítő észrevétele, amely szerint az opera mai rendszerében nem tartható fenn, költségei aránytalanok.

Sirolin

Emel az ország és a belügy, megnevezett a belügy, válságok, új hatóság.

Tüdőbetegségek, hurutok, számar-köhögés, skrofulozis, influenza

ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlja.

Miért értéketlen utazásokat is kinnálunk, kérjen mindenkit „Roche” eredeti csomagolású.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Sváj.)

„Roche”

Kapható orvosi rendelésre a gyógyszerárakban. — Ára üvegenként 4.—korona.

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában, Székesfehérvárott

00000640